

Elementele de construcție a limbii și învățarea conștientă

Gramatica este un domeniu al abstractizării. Noțiunile se formează doar prin comunicarea al cărei mesaj a fost bine receptat, cu feedback pe măsură.

Dacă tot se dorește COMUNICARE, ar trebui să observăm cu din ce în ce mai mare atenție câte cuvinte pronunță și operaționalizează în medie un elev al generației digitale într-o zi, în următoarele circumstanțe: este singur la părinți, părinții muncesc, la școală este foarte cuminte, nu participă prea mult la ore, nu se implică în aplicații de transmitere sau construire a mesajelor orale pentru că nu este dornic de afirmare, nu este interesat de subiectul propus; nu își manifestă opinia cu voce tare, de teama respingerii părerii sale de către grupul de învățare; multe demersuri presupun scriere, transcriere, rezolvare pe bază de algoritmi, evaluare orală pentru o notă pe semestru sau eliminarea evaluării orale în favoarea proiectelor, a fișelor de protofoliu sau a probelor scrise. În pauze nu are cu cine comunica despre ce-i place, pauzele sunt scurte. Folosește telefonul inteligent pentru jocuri, comunicare virtuală. Vine acasă, rezolvă teme, vin părinții, discută puțin sau deloc, se pregătesc pentru a doua zi. Dacă se folosesc 500 de cuvinte pe zi, în enunțuri logic construite, personalizate, e un succes. Există medii externe de cultivare a vocabularului, dar sunt insuficiente. Lectura ar trebui să fie de plăcere, nu ca motivare extrinsecă.

Altfel, nu e atractivă, nu suscită interes. În acest caz, nu se poate vorbi despre construcția logică, prin mecanisme proprii, a sistemului de comunicare dorit.

Contextul actual este cu atât mai restrictiv. Ne dorim ca lecțiile să fie eficiente, elevii să aibă randament la învățare. Pentru a nu înregistra lacune, sincope, blocaje, recurgem la procedee care să stimuleze învățarea activă. Prin învățare activă putem ajunge la fundamentarea competențelor, așa cum este orientarea noului curriculum.

Competențele dorite prin învățarea conștientă a gramaticii presupun utilizarea independentă în alte situații de învățare a celor dobândite: identificarea, apoi corectarea unor construcții cu greșeli intenționate, aplicarea în contexte noi - cale către metacogniție.

Fără a verifica comprehensiunea, dovada parcurgerii etapei de literație, nu se va putea proiecta rezultatul așteptat al abstractizării.

Principiile care dirijează fundamentarea competențelor țin de pedagogia constructivistă.

Am ales aici două dintre acestea:

Principiul învățării prin acțiune

„Acest principiu, descris detaliat de V. Preda, analizează relațiile dintre elementele procesului educațional: raportul dintre calitate și timp, motivația, învățarea reflexivă, postulând

în mod constructiv ideea că învățarea prin acțiune reprezintă o sursă semnificativă de creștere a eficienței procesului de instruire. Într-o formă simplă și pragmatică, acest principiu s-ar traduce în câmpul practicii educaționale prin predominarea dimensiunii acționale în învățare - esențială în formarea competențelor - în raport cu cea cvasiațională sau de expectativă.”(**Didactica formării competențelor**- Universitatea de Vest „Vasile Goldiș” din Arad)

Principiul construcției componentiale și ierarhice a structurilor intelectuale

„Redăm din textul care dezvoltă acest principiu, succesiunea logică pe care autorul o propune acestui demers constructivist.

Structurile intelectuale se formează într-un mod generativ și succesiv, urmând următoarele etaje (de la cele elementare, la cele mai complexe):

- dimensiunea sa senzoriomotorie (care reprezintă punctul de plecare al oricărei învățări);

- învățarea observațională;

- învățarea de concepte (și terminologia specifică corespunzătoare);

- învățarea unor reguli, principii;

- învățarea unor strategii;

- învățarea prin cercetare (învățarea creativă și procesul de descoperire).

Această structură este foarte interesantă deoarece ea reproduce atât etapele învățării psihogenetice (conform vectorului de vârstă), cât și al învățării unor sisteme și structuri care există în mod obiectiv și constituie centrul de interes la un moment dat. (...)Din acest punct de vedere, didactica axată pe competențe are ca preocupare nouă imaginarea unor situații de învățare diverse (cu ajutorul unor suporturi corespunzătoare), care să faciliteze atingerea competențelor” (**Didactica formării competențelor**- Universitatea de Vest „Vasile Goldiș” din Arad)

Din punctul de vedere al neuroștiințelor, experiențele la clasă ale profesorilor au din ce în ce mai puține zone comune. Se observă o individualizare care delimitează divers parcursul de învățare. *Același algoritm aplicat nu va avea același rezultat așteptat.*

Ca experiență la catedră, asumată și aici, pot afirma că se conturează o problemă de înțelegere a diferențelor între categoriile morfologice și cele sintactice. Astfel, am observat că unii elevi nu fac diferența conștientă între :

ATRIBUT și ADJECTIV

ADVERB și COMPLEMENT/CIRCUMSTANȚIAL

VERB și PREDICAT

Pentru a verifica aceste situații sau pentru a le preîntâmpina, propun la clasă exerciții de tipul:

„Elimină partea de vorbire care nu poate deveni PREDICAT.” (de exemplu)

sau

„Identifică doar COMPLEMENTELE exprimate prin SUBSTANTIVE.”

sau

„Verifică dacă acest grup de cuvinte formează un enunț.”

sau

„Utilizează această schema liniară pentru a obține așezarea logică a cuvintelor date pentru a obține funcțiile sintactice: S+A+P+CD+CL (veverița, turiști, brad, a vedea, munte)

*se poate schimba ordinea din șir.”

sau

„Scrie A sau F pentru enunțurile care au atribute exprimate doar prin adjective:

- a) Cărțile prietenilor au rămas la mine.
- b) Grădina din curtea bunicilor este parfumată.
- c) Parfumul florilor a ajuns și în camera părinților.”

sau

„Câte atribute și câte complemente ai identificat?

A.....

C.....

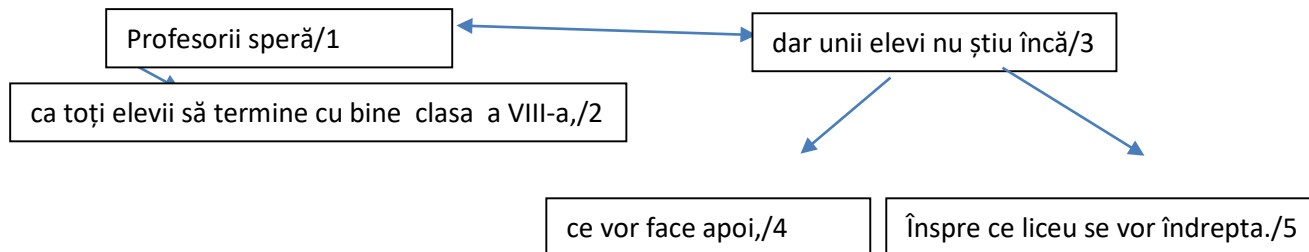
Stadionul de acolo este al echipei mele favorite.

Am ajuns acolo după anunțul de ieri.

Frunzele de pe alee au zburat în bătaia vântului.”

sau

„Utilizează un model figurativ simplu pentru a ilustra relațiile de coordonare sau de subordonare în frază, ca în modelul dat (scrieți propozițiile separate pe jetoane, apoi verificați legăturile logice dintre acestea):”

Suportul consistent al jocurilor didactice pe platforme de învățare și pe aplicații este deja recunoscut, mai ales că elevii sunt motivați să lucreze în timp limitat strict și își folosesc viteza de reacție. Însă, nu ar trebui uitate și aceste tipuri de exerciții, pentru a nu se crea impresia că pe aplicații doar se joacă, asociindu-le cu cele practicate în timpul liber. Se mai poate observa că dacă feedback-ul nu îl motivează repede și pozitiv pe elev, acesta devine frustrat și renunță ușor la a trece „la următorul nivel” în învățare.

**Prof. Vasilica Pavel,
Școala Gimnazială "Elena Doamna" Tulcea**